

בש"פ 6050/01

בפני: כבוד השופטת ד' ביניש

העורר: יצחק בנגד

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה
בב"ש 3575/01, ע"פ 2466/01 מיום 29.7.01
שניתנה על ידי כבוד השופט ג' גינת

בשם העורר: עו"ד שמחה ניר

בשם המשיבה: עו"ד יאיר חמודות

החלטה

לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט ג. גינת) לפיה הוחלט להותיר על כנה את הפסילה המינהלית של רישיונו של העורר.

בתאריך 21.6.01 היה העורר מעורב, כמורה לנהיגה, בתאונת דרכים בה נהרג רוכב אופנוע. העורר נסע עם תלמידו במשאית לימוד. בשלב מסוים פנתה המשאית שמאלה, מנתיב שלא היה מיועד לכך, ופגעה ברוכב אופנוע שנהג במסלול מקביל משמאל למשאית. עקב התאונה, הוזמן העורר לשימוע בפני קצין משטרה לצורך החלטה בדבר פסילת רישיון הנהיגה שלו. ביום הדיון ביקש העורר לדחות את מועד ההחלטה, היות ועורך דינו שהה אותה שעה בבית משפט אחר לצורך דיונים. קצין המשטרה שקיים את ההליך סירב לבקשה וקיים את הדיון ללא נוכחות של עורך דין. בעקבות קיום ההליך הוציא קצין המשטרה צו פסילה מינהלית על פי הסמכות הקבועה בסעיף 47(ה) לפקודת התעבורה, וזו לשון הסעיף:

"47. פסילה על ידי קצין משטרה

(ה) היה לקצין משטרה יסוד להניח כי יוגש כתב אישום נגד הנהג שביצע את העבירה לפי סעיף קטן (ב) ינהג כלהלן, לפי העניין:

(1) בעבירה שגרמה לתאונת דרכים שבה נהרג אדם - יפסול את הנהג מהחזיק ברשיון נהיגה לתקופה של 90 ימים. "

כנגד החלטה זו פנה העורר לבית משפט השלום (תעבורה) חיפה בבקשה לבטל את הפסילה. בית המשפט קבע כי בהחלטת הפסילה נפל פגם בשל היעדרו של עורך הדין, ולכן, ביטל את החלטת הפסילה. המדינה הגישה ערר על החלטה זו, ובית המשפט המחוזי בחיפה (השופטת ב. גלאור) קבע כי אף אם הופרה זכות הטיעון של העורר, הרי שלא הייתה זו הפרה אשר מביאה לבטלות מוחלטת של ההחלטה, אלא אך לבטלות היחסית. על כן, החזירה השופטת את העניין לבית משפט השלום שיבחן את צו הפסילה לגופו, על פי ההליך הקבוע בסעיף 48 לפקודה.

בית משפט השלום חזר ובחן את החלטת הפסילה לגופה וקבע כי בדיון ניתנה החלטת הפסילה המינהלית. עם זאת, הוא קבע מועד לסיום תקופת הפסילה, ביום 22.8.01. על החלטה זו הוגש בשנית ערר לבית המשפט המחוזי בחיפה, הפעם על ידי העורר. בית המשפט בערכאת הערעור בחן את טענות הצדדים וקבע כי בשלב בו מתבקשת החלטת פסילה מנהלית, די לקבוע שיש רשלנות של נהג המשאית בכך שהמשאית פנתה שמאלה מנתיב שלא היה מיועד לכך, כדי לבסס את החלטת הפסילה המינהלית. על החלטה זו הוגש ערר זה. לפני טען בא-כוח העורר הן לעניין הפגם הראשוני שנפל בהחלטת הפסילה, בכך שלא ניתנה למרשו זכות טיעון, והן לעניין הראיות שעמדו לפני קצין המשטרה והתביעה בכלל, בשלב מתן ההחלטה. לעניין זכות השימוע טוען הוא כי זכות זו מהווה חלק מזכויותיו הטבעיות של כל אדם ועל כן, מוטלת חובה על כל רשות מינהלית שהחלטתה תתקבל רק לאחר מתן זכות זו. על כן, לפי הטענה, בהיעדר הליך של שימוע, ההליך כולו פסול ויש לבטל מעיקרה את החלטת הפסילה. כן טען בא-כוח העורר כי אין בידי המדינה די ראיות לשם הגשת כתב אישום, וכי למרות שבאת-כוח המדינה הצהירה בדיון בבית המשפט המחוזי שבכוונתה להגיש כתב אישום, הרי שעד כה טרם נסתיימה החקירה ולמשטרה אין גרסה ברורה של השתלשלות האירועים שהובילה לתאונה.

מנגד טען בא-כוח המדינה כי הפגם שנפל בהחלטה איננו משמעותי ולא מביא לביטול החלטת הפסילה. לגישתו, זכות הטיעון של העורר לא נפגמה, היות וניתנה לו האפשרות להציג את גרסתו, אף אם לא היה זה בליווי של עורך דין, ובפועל, טענותיו לגוף העניין נבדקו על ידי ערכאות הערעור. לכן, לפי הטענה, לא נפגעה זכותו המהותית של העורר לשימוע. לעניין הראיות טען בא-כוח המדינה כי המדינה מגבשת את כתב האישום וכי היא טרם סיימה את חקירתה. עוד, הדגיש הוא כי בשלב בו ניתנת החלטת הפסילה, על פי סעיף

47 לפקודת התעבורה, די ב"סוד להניח כי יוגש כתב אישום". דהיינו, אין צורך בשלב של פסילה מינהלית בקיומן של ראיות מוצקות ברמה של כתב אישום, אלא די ב"סוד להניח שנסיבות התאונה יובילו להגשת כתב אישום.

לאחר עיון בטענות הצדדים ובהחלטות בתי המשפט קמא בשני הגלגולים הגעתי לכלל מסקנה שדין הערר להידחות.

מתן צו פסילה מהחזקת רישיון הוא החלטה מינהלית הנעשית על ידי רשות שלטונית (כפי שצינתי בבש"פ 3810/00 גרוסמן נ' מדינת ישראל תק-על 2000 (2) 1478). ככזה, חלות על הליך הוצאת הצו החובות המוטלות על רשויות מנהליות, ובהן החובה לקיים שימוע ולהעניק זכות טיעון מקום בו יש כוונה לפסול לאדם את רישיון הנהיגה. גם אם יש ממש בטענה שבהליך מתן צו הפסילה המינהלי בעניינו של העורר נפל פגם, בשל אי ההמתנה לעורך הדין, הרי עלינו לבחון האם תוצאת הפגם היא שלילת ההליך כולו ובטלותו, או שמא הפגם אינו מביא לביטול ההליך עקב כלל הבטלות היחסית. המקרה הנוכחי אינו מצביע על פגם שיורד לשורשו של ההליך עד כדי שיביא לפסלותו. אמנם, העורר לא לווה במעמד השימוע על ידי עורך דינו, אך ניתנה לו ההזדמנות להעלות את טענותיו בפני הקצין המחליט. בסופו של הליך ולגוף הטענות, הן הובאו גם בפני שתי ערכאות נוספות שבחנו את ההחלטה על יסוד עובדות המקרה ולאחר מכן שבו ובחנו שתי הערכאות את צו הפסילה לגופו. מכאן, אף אם אניח כי נפל פגם בהחלטת הפסילה, דומה כי פגם זה נרפא לאור האפשרות שניתנה לעורר ולבא-כוחו להשמיע טענותיו בפני בתי המשפט בערכאות השונות.

אף לעניין מידת הראיות הנדרשת בשלב הפסילה הצדק עם המדינה. סעיף 47 מורה במפורש כי רשאי קצין המשטרה לפסול את הנהג מהחזיק ברישיון נהיגה אם יש לו יסוד להניח כי יוגש כתב אישום כנגד הנהג שביצע את העבירה. לפניי הציגו הצדדים גרסאות שונות בנוגע להשתלשלות העניינים שהובילה לתאונה. כפי שציין בית המשפט המחוזי בהחלטתו נשוא ערר זה, די אם נצביע על רשלנות לכאורה של העורר, שבאה לידי ביטוי בפנייה שמאלה מנתיב אסור, או בעובדה שלא וידא שתלמידו מבין את ההוראה שניתנה לו, כדי לקבוע שצו הפסילה בדיון ניתן. אין גם לקבל את טענת בא-כוח העורר, כי מרשו, שישב ליד תלמידו בשיעור נהיגה אינו הנהג ברכב לצורך הוראת סעיף 47 לפקודת התעבורה. כפי שציין בית משפט השלום בהחלטתו מיום 9.7.01, מורה לנהיגה הינו בבחינת "נהג" לצורך סעיף 47 לפקודה, שכן המתקנים המיוחדים המצויים ברכב הנהיגה מאפשרים למורה הנהיגה להשתתף בפעולת נהיגת הרכב ובשליטה על תלמידו. (לעניין זה ראה גם רע"פ 1199/90 אריה בזק נ' מדינת ישראל, תק-על 90(2) 1069 בו נקבע כי מורה לנהיגה הוא מי שהרכב נמצא בשליטתו לעניין תקנה 162 לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961).

ראוי לזכור שהמדובר במורה לנהיגה שתלמיד מצוי תחת חסותו ועל כן מוטלת עליו אחריות רבה לוודא שהנעשה על ידי התלמיד תואם את החוק, כפי שציין השופט ד' לוי ברע"פ בזק הנ"ל:

"מורי הנהיגה היוצאים לדרך כשתלמיד נוהג ברכבם, יתרון להם על בעל רכב בדרך כלל, ובשניים: האחד - כלי הרכב מצוייד במערכות כפולות הנותנות בידי מורה הנהיגה את יכולת התגובה העצמית המיידית לסיכול עבירת תנועה באיבה. השני - מורה הנהיגה, כמצופה, אמור להיות בעל ידע וכישורים העולים על הממוצע, ובתור שכזה הוא חייב להצטיין בראייה חדה ואחראית על דרך נהיגת תלמידו."

עוד אוסיף כי על פי החלטת בית משפט השלום תקופת הפסילה מסתיימת ביום 22.8.01 ובשלב הנוכחי לא הובהר אם יוארך הצו מעבר לכך.

בנסיבות אלה לא ראיתי מקום להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי. אשר על כן, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ' באב התשס"א (09.08.01).

ש ו פ ט ת

העתק מתאים למקור N03.01060500
נוסח זה כפוף לשינויי עריכה טרם פרסומו
בקובץ פסקי הדין של בית המשפט העליון בישראל.
שמריהו כהן - מזכיר ראשי

בבית המשפט העליון פועל מרכז מידע, טל' 02-6750444